

Нові вимоги щодо посадових осіб ТОВ і фідучіарні обов'язки

Вступ

1. Посадові особи ТОВ в Україні
2. Поняття та зміст фідучіарних обов'язків
 - 2.1. Обов'язок добросовісності
 - 2.2. Обов'язок розумності та обачності
 - 2.3. Обов'язок лояльності (вірності товариству)
3. Конфлікт інтересів та обмеження для посадових осіб
4. Відповідальність посадових осіб
5. Практичне значення для ТОВ в Україні

В

У 2025 році корпоративне законодавство України зазнало змін, спрямованих на модернізацію правового регулювання діяльності юридичних осіб та наближення його до європейських стандартів корпоративного управління. Однією з ключових новел стало чітке законодавче закріплення статусу посадових осіб товариства та їхніх фідучіарних обов'язків, що істотно підвищує рівень відповідальності керівників і членів органів управління товариства з обмеженою відповідальністю.

Ці зміни мають практичне значення як для власників бізнесу, так і для директорів, членів виконавчих і наглядових органів, оскільки вони формують нові підходи до оцінки їхньої поведінки та відповідальності.

1. Посадові особи ТОВ в Україні

Відповідно до оновленого підходу законодавства, посадовими особами товариства визнаються не лише директор, а й інші особи, які фактично впливають на управління та діяльність товариства з обмеженою відповідальністю.

До посадових осіб товариства з обмеженою відповідальністю, зокрема, належать:

- одноосібний виконавчий орган (директор, генеральний директор);
- члени колегіального виконавчого органу (правління, дирекції);
- члени наглядової ради (у разі її створення);
- інші особи, які відповідно до статуту або внутрішніх документів товариства здійснюють управлінські функції;
- особи, які фактично визначають дії товариства, навіть якщо формально не займають керівних посад.

Таким чином, законодавець відійшов від вузького формального підходу та орієнтується на реальний вплив особи на прийняття управлінських рішень.

2. Поняття та зміст фидуціарних обов'язків

Фидуціарні обов'язки – це обов'язки діяти в інтересах товариства, а не у власних або в інтересах третіх осіб. У корпоративному праві вони традиційно складаються з трьох ключових елементів, описаних далі.

2.1. Обов'язок добросовісності

Посадова особа повинна діяти чесно, сумлінно та розумно, утримуватися від зловживання повноваженнями та прийняття рішень, спрямованих на отримання особистої вигоди за рахунок товариства.

2.2. Обов'язок розумності та обачності

Керівник або інша посадова особа зобов'язані:

- діяти на підставі достатньої інформації;
- аналізувати ризики;
- приймати рішення, які є економічно й управлінськи обґрунтованими.

Помилки у бізнес-рішеннях допускаються, але лише за умови, що вони були прийняті добросовісно та в межах розумного підприємницького ризику.

2.3. Обов'язок лояльності (вірності товариству)

Посадова особа повинна:

- уникати конфлікту інтересів;
- не використовувати активи, інформацію чи можливості товариства у власних цілях;
- не конкурувати з товариством без згоди його учасників.

3. Конфлікт інтересів та обмеження для посадових осіб

Нові підходи законодавства посилюють вимоги щодо виявлення та врегулювання конфлікту інтересів.

Посадова особа зобов'язана:

- своєчасно повідомляти товариство про наявність особистого інтересу;
- утримуватися від участі у прийнятті рішень, у яких вона має конфлікт інтересів;
- діяти виключно в межах наданих повноважень.

Неповідомлення про конфлікт інтересів може бути підставою для:

- притягнення до цивільно-правової відповідальності;
- відшкодування збитків;
- дострокового припинення повноважень.

4. Відповідальність посадових осіб

Закріплення фідуціарних обов'язків означає, що посадові особи товариства з обмеженою відповідальністю можуть нести персональну відповідальність за шкоду, завдану товариству.

Форми відповідальності:

- цивільно-правова – відшкодування прямих збитків і упущеної вигоди;
- солідарна відповідальність – у разі колегіального прийняття рішень;
- корпоративна – припинення повноважень, притягнення до внутрішньої відповідальності.

Водночас законодавство визнає принцип, що посадова особа не несе відповідальності за негативний результат, якщо рішення було прийняте добросовісно, обґрунтовано та в інтересах товариства.

5. Практичне значення для ТОВ в Україні

Нові вимоги змінюють корпоративну практику товариства з обмеженою відповідальністю в Україні:

- учасники отримують ефективні інструменти захисту від зловживань менеджменту;
- керівники мають бути більш обачними у прийнятті рішень;
- зростає роль внутрішніх положень;
- рекомендується чітко фіксувати управлінські рішення (протоколи, обґрунтування, внутрішні висновки).

Для мінімізації ризиків товариству з обмеженою відповідальністю доцільно:

- оновити статут і внутрішні положення;
- врегулювати питання конфлікту інтересів;
- чітко визначити повноваження посадових осіб.